

Úkol:

na vybraných ukázkách ze tří normativních materiálu z období totality:

- a) vyhledejte cíle vzdělávání v určitém období,
- b) identifikujte, v čem vnímáte stoupající byrokratický tlak na formování jedince ve směru státních zájmů.
- c) vyhledejte (označte si) požadavky – cíle, s nimiž je možno souhlasit i dnes.
- d) vyhledejte a označte si požadavky, které lze z dnešního hlediska považovat za zcela nepřijatelné

Máte-li možnost zeptat se „pamětnic“, zkuste zjistit, jak reflektovaly deklarovaný pohled na dítě a jak se s ním po změně režimu vyrovnávaly.

Osnovy pro mateřské školy. SNP, Praha, 1955:

„Veškerá výchova v našem lidově demokratickém státě musí ve škole i v rodině směřovat k společnému cíli – vychovat nové lidi socialistické společnosti, lidi všestranně vyvinuté, statečné a schopné dobudovat socialismus v naší vlasti, chránit výsledky tohoto budování a bránit naši vlast, aby tato po uskutečnění první etapy mohla v klidu pokračovat ve výstavbě komunistické společnosti.

Život v mateřské škole je řízen stanoveným denním režimem, který zaručuje nejlepší podmínky pro zdárný tělesný a neuro psychicky vývoj dítěte. Důsledné zachování denního režimu je důležitým předpokladem pro dobré výsledky výchovy. Na jeho podkladě se vytváří ukázněné chování dětí a vznikají pevné společenské a zdravotní návyky. Nejvíce času v denním režimu je vyhrazeno hrám: děti si hrají ráno po příchodu až do rozcvičky, větší čas dopoledního pobytu venku, odpoledne před svačinou a po svačině až do odchodu domů. V této době si mají především hrát, avšak mají možnost, přejí-li si to, vybrat si jinou činnost: mohou si prohlížet knížky nebo obrázky, kreslit, modelovat, zhotovovat si některé předměty ke hře apod.“

Studijní materiály pro přípravu učitelek mateřských škol na práci s novými osnovami, VÚP, Praha, 1976:

„Při realizaci těchto zásadních koncepčních materiálu se budou sledovat a zabezpečovat především tyto tendence:

- *prohloubení ideologie politického za měření předškolní výchovy jako významného ideologického prostředku, který je uvědoměle využíván ve prospěch rozvoje socialistické společnosti a pro upevňování pozice dělnické třídy a jejich zájmu při výchově je mladé generace;*
- *zdůraznění uceleného charakteru předškolní výchovy, a to jak v návaznosti jeslí, mateřské školy a základní školy, tak i v návaznosti mezi jeslemi, mateřskou školou a rodinou a dalšími výchovnými činiteli. Jen tak bude možno vybudovat pevný jednotný systém pedagogického působení na dítě od nejtítlejšího věku;*
- *zdokonalení kvality práce, především metodické úrovně a propracovanosti institucionální předškolní výchovy tak, aby lépe plnila svoji funkci, dokonaleji odpovídala rostoucím možnostem dítěte, dobře připravila pro vstup do školy a položila základy pro jeho pozdější začlenění do života naší společnosti.*

Celý průběh dne má být prolnoit žádoucí aktivitou dětí pod citlivým pedagogickým vedením. Režim má obsahovat časové a technické možnosti, jež se zřetelem k věkovým a individuálním zvláštnostem dovolí uplatnění subjektivních tvořivých potřeb i pracovních zájmů dětí. To vyvolává pocit uspokojení a štěstí a pomůže překonávat nechuť při respektování jiných částí režimu, které nejsou pro dítě lákavé (např. při oblékání, spánku). Den dítěte v mateřské škole má probíhat v pohodě, beze strachu a úzkosti a bez nefunkčních zásahů učitelky, bez spěchu a pohánění, ale také bez zbytečného čekání.

Program výchovné práce pro jesle a mateřské školy, SPN, Praha 1983.

Cíl předškolní výchovy je dán potřebami a záměry společnosti, proto se všestranný harmonický rozvoj dětí v socialistické společnosti od malého věku zajišťuje v duchu ideologických principů socialismu v dialektické závislosti na úkolech a podmínkách budování jeho obrany. Politická a společenská situace si vynucuje zařazovat do práce s dětmi pro myšlené pěstování širšího okruhu postojů, jimiž by se vyznačovali budoucí občané socialistického státu v období zvýšeného boje za zachování míru. Již v mateřských školách se vy tváří základy osobnosti socialistického občana, budovatele a obránce socialistické společnosti. Proto již zde se začíná s komplexním formováním potřebných rysů včetně posilování jejich aktivní přípravy na extrémní situace (ve smyslu zásad jednotného systému branné výchovy obyvatelstva ČSSR).

V zájmu dosažení harmonického rozvoje tělesných i duševních schopností je nutné každé z dětí dobře znát, nelze působit na všechny děti stejné, liší se jednak věkovými, jednak individuálními zvláštnostmi. Znalost přirozeného vývoje dítěte je pro vychovatele nezbytná, neboť podle Komenského jen tehdy může dbát vhodného času k zásahu do vývoje jakékoliv duševní funkce a přivést ji k dokonalosti.

Základem pro uspořádání života v mateřské škole jsou pedagogické, psychologické a biologické požadavky na vhodnou náplň života v mateřské škole.

Denní režim jako konkrétní podoba promyšlené organizace dne se přizpůsobuje podmínkám mateřské školy (městské – venkovské školy, školy v adaptované budově – účelově stavěné budově), respektuje dobu příchodu a odchodu většiny dětí, musí být přiměřený věku dětí a zachovávat všechny zdravotní, pedagogické a psychologické poznatky o potřebách dítěte.

Optimální zařazování a střídání všech organizačních forem je třeba promyslet také vzhledem k ročním podmínkám. Před zavedením režimu je nutná konzultace v pracovním kolektivu školy i rodičovské veřejnosti, aby docházelo k žádoucí návaznosti v jednotlivých věkových skupinách v mateřské škole i v životě dítěte v rodině.
